

HEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben:		vidéken:	
1 hóra	2 K.	1 hóra	2 ⁵⁰ K.
1 évre	24 K.	1 évre	30 K.

Székesfehérvár és környékbeli: Szent István-tér 1. Telefon 206.

Felelős szerkesztő: Hajós József.

Miért szegény a magyar?

I.

Az ország statisztika szerint 36 és fél millió kat. hold föld áll művelés alatt ebben az országban és ennek dacára mégis szegény a magyar! Mi ennek az oka? a távolabbi okokat ez alkalommal nem emlegetem, csak a közelfekvő okokra akarok rámutatni — a mi nem egyéb, mint: 1.) a helytelen birtokelosztás. 2.) a gazdasági ismeretek terén való elmaradottság és 3.) az az érthetetlen közömbösség a mellyel az eddigi kormányok a gazdasági kérdéseket kezelték. A mi a helytelen birtokelosztást illeti álljon itt egy kis statisztika: Törpegazdaság (0—5 hold között) van 1279718 s ennek összes területe: 2 millió 155 ezer hold. 2) Kisgazdaságok száma (5—100 hold között) 1.085.129 összesen: 17 millió kat. hold területen. 3) Közép-gazdaságok száma (100—1000 hold között) 19867 összesen: 5 és félmillió kat. hold területen. 4) Nagygazdaságok száma: (1000 holdon felül) 3768 összesen 12 millió kat. hold területen.

Ez összesen kitesz 36 millió kat. holdat s ennyi földnek kevesebb népünknek megélhetést és boldogulást juttatni. De a magyarok az anyanyelvükön kívül nem tudnak más nyelvet beszélni, a mely szerint — a mi az ország lakosságának 66 százalékát kitevő 14 millió földművelőnek 19 millió kat. hold jutot, tehát egy személyre 13 hold, eddig 3768 nagybirtokos csaknem 12 millió kat. holdon gazdálkodik, tehát egy személyre 318 holdon, akkor máris érteni kezdem a magyar nép szegénységét. Erre azt mondhatná valaki, hogy csupa törpe birtok nem lehetséges — kell, hogy legyen nagy birtok is. Ezt az állítást én is aláírom és vallom — de talán elég lenne ezer nagybirtok is?

Még jobban megéitem a magyar nép szegénységét — ha a helytelen és egészségtelen birtokelosztás mellett azt is tekintetbe veszem, hogy kiknek a kezei között oszlik meg a magyar föld. Mert az már még sem mindegy, hogy azt a magyar földet a magyar földműves munkálta-e mint a tulajdonos munkálta-e az a keresztény családjaival. S ez tekintetben igen szomorú képet mutat a magyar statisztika. A háború előtti évben — tehát 1913-ban 2.116.279 kat. hold föld volt a

zsidóság kezében mint tulajdon. Bérletben 2 millió 7 száz-ezer holdon gazdálkodott a zsidóság. Ez összesen kitesz 4 millió 8 száz ezer, — de ebben az összegben nincs benn a 100 boldon aluli tulajdonos és bérletük — mert a 100 holdon aluli gazdálkodásról nincs statisztikánk. De ha hozzá vesszük ehhez a közel 5 millió kat. holdon való zsidó gazdálkodáshoz a Petraszevich Géza féle számítás szerinti 100 holdon aluli zsidóbirtokokat — és még a háború alatt megszerzett és bérbe vett területeket, akkor nem járunk messze az igazságtól, ha a zsidóság kezén levő birtokot 7—8 millió kat. holdra becsüljük. Ha már most a zsidóság csak a közép és nagybirtokból 27 és fél per centet birtokol, mikor ő az ország lakosságának csak 4,9 százalékát teszi ki — akkor már csaknem teljesen megértettük, miért is szegény a mi népünk. Értem ezek után Meskő Pált a ki a magyar földnek ezt az idegen kezébe való veszedelmes átcsuszását látva az egyik országos gazdaságúllésen így kiáltott föl: „már csak zsellérek vagyunk ezen a földön”. De nem éntem a kormányt, a mely meddő jogi vitákkal — általános választójogi diszponciókkal foglalkozik még akkor is — mikor; ardet jam Ukalegon, — a mikor a rohamos földcsuszamlást látja.

A napközi otthon

Áldását napról-napra jobban érzi a város közönsége. Minden szülő boldog, ha gyermekét olyan gondos és szeretettel teljes helyen látja. A felsővárost irigylik, hogy annak a gyermekei egészség dolgában, a többiek fölül emelkedtek és ott a napközi otthon megnyitható volt. Kétheti működés után az egész intézmény anyagi oldala is áttekinthető már. Egy-egy hét 1000 koronába kerül, noha a gyermekek most már 400-an felül vannak. Nagyon sokat köszönhet a napközi otthon Kerekes Lajos dr. helyettes polgármesternek, a ki általában az intézmény-áldásait, a maga részéről is mindent elkövet a nehézségek elhárítására. Elelmiszert pontosan s természetesen a lehető legelőcsöbbsen kapnak. Homokot is hozott az iskola udvarára s most valódi

gyönyörűség nézni a száz meg száz gyermeket, a mint a homokhegyekbe belefurják magukat, lövészárkokat ásnak s vitélzül pusztítják a talián sáncokat, lezvervén a talián sereget hogy irmag se marad belőle. Nekik könnyebb, mint odalenni a Piavená! Legmegnyugtatóbb az egész dologban az, hogy a hölgyek, akik vakációjuk pihenését feláldozva a munkába beállottak, nem tehernek nézik ezt a gyönyörű szociális munkát, hanem lelki boldogsággal. Tudják, hogy a háborús nyomorúságnak ők a valóságos győzítői anyagai. A szociáldemokraták mindenestre sokat tanulhatnak tőlük, hogy miként lehet a Jézus nevében szeretettel működni. Héjj Erzsébeten, a jószágos Erzsike néniin kívül nagyon szép munkát végeznek: Pálffy Zsuzsá, Pintér, Anna és Szép Mária tanítónők, Kammelné, Belopoczky Olga, Hermann Irén óvónők, Polczerné és Zenikóné védőnők.

HÍREK.

A Mária-leányok székesfehérvári társulata vasárnap jól sikerült kirándulást tartott Bolcsé vidékén. A kirándulás vezetője Dr. Viszota Álfios püspök úr, a daigazgató a polgári templomban emondotta az elesett hősök lelki ügyéért az alapítványi szent misét, utána szentbeszédet mondott. A Mária-leányok a szentmise előtt és alatt elvégezték közös ájtatosságait és szent áldozásukat az elesett hős katonáink lelki ügyéért. E lélek emelő s valóban időzerű ájtatosságok elvégzése után kezdődött a kirándulás szórakoztató része, melyen a nagy számmal jelenvoltak valamennyien fel-füldüléssel élvezték a kirándulás vezetője Viszota dr. által mindenre kiterjedő figyelemmel összeállított programot. A társaság estefelé érkezett haza Fehérvárra.

— Esküvő Kümmel Ernő az Első magyar általános biztosító társaság tisztviselője f. hó 20-án j. u. 4 órakor vezeti oltárhoz a székesfehérvári Wolf Pannikát.

— Új tanító. Szabó Kálmán János főhadnagy a szolgálatból fölmentetvén, Zichy Rafael gróf sárszentmihályi birtokán levő elemi iskola tanítója lett.

— **Katonai kitüntetések.** Ő Felsége a 17-dik honvédegyalozrednél Kéglí Károly alezredesi a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Ember József, Stefani Alajos századosok, ismételt dicsőítő elismerést kaptak, dr. Jardek Lajos, Flits Miklós századosokat, nagybajomi dr. Solyom Ervin főhadnagy zászlóalj segédtisztet dicsőítő elismeréssel (Signum laudis) jutalmazta sokoldalú és mindig dicsőretes működésükért. A kitüntetettek ünnepeit Aszódi Mayer Pál ezredes az ezred ünnepevé avatta a mikor szerdán d. e. igen szép beszéd kíséretében méltatta érdemeiket és maga tűzte mellükre a kitüntetések.

— **A Babaszinpád Fehérváron.** Nagy érdeklődés előzi meg a f. hó 21-iki délutáni és esti előadásait a modern Babaszinpádnak. Az eddigi előjelek után itéve, rendkívüli sikerűnek ígérkeznek az előadások, garantálja ezt a modern Szinpád híre és kis művészeink talentuma; hisz köztudomásu, hogy rövid fennállása óta az összes budapesti színházak között egyike lett a leglátogatottabbnak. A kis művészek legfiatalabbja 3 éves, a legidősebb 14 éves, produkciójuk meghazudtolja korukat; egytől-egyig kiforrott művészek, kik színiskolát soha nem végeztek, istenadta tehetségük csodálatra méltó. Ezen együttes teljesítménye egyedülálló, mert eddig sehol sem láttak ilyen gyerekek között. Előadásuk keretében előadnak kisebb drámákat is. A műsor főbb számai: Hortobágyi bábu (operett), Egészséges beteg (Nagy Endre aktja), Az ellenség (énekes játék), A bavarász (klompek) és 20 magán-szám. Konferál Halmai Imre, a négyzetlendő csóppsg.

— **Városi hus és zsirklímérés.** A Városi közellátási bizottság intézkedése értelmén 100 db hizott sertést kap a város, amelyekkel nyomban leszuratkak és a szalonnát már pénteken délután 6 órától az nap esti 9 óráig, továbbá folytatólag szombat délelőtt 10 órától estig, a husi pedig szombat reggeltől kezdve 14 hentesnél fogja kimérni. Holnap, csütörtökön a városi boltban és Schnitzinger László Budai uti hentesnél nem lesz zsiekímérés. A zsirkaonát jegyekre és halozási bevételek könyv ellenében fogják kimérni. Husból fél és egy kilogrammos súlyokat adnak családonként, a családtagok számához képest. A zsirszalonna árát a közellátásügyi ügyosztály kilogrammonként az eddigi 11 koronáról 10 korona 60 fillérré szállította le, míg a sertés-hus árát az eddigi 10 koronáról 10 kor. 80 fillérré emelte fel.

Flóadás. Dr. Hoff bécsi orvos és író ma este félötökön délután fél 6 órakor a *csapatkórházban* (Buda-ut33.) előadást fog tartani a székesfehérvári katonai egészségügyi viszonyokról s a vele összefüggő aktuális témákról. Érdeklődőket szívesen lát a Rendezőség.

A bicsekai polgári iskola. A bicsekai községi képviselőtestület e hó 13 án rendkívüli közgyűlést tartott, melyreek tárgya a miniszter leirata volt, amelyvel a polgári leány és fiúiskola felállítását ösztörelendölte. A közgyűlés egyhangu határozattal köszönetet mondott a vallás és közoktatásügyi miniszternek azért a gyors és kulturális szempontból megbecsülhetetlen értékként intézkedésért, amellyel a község közoktatás ügyét előmozdította; ugyancsak köszönetet fejezte ki a képviselőtestület dr. Edelmann Sebő ny. premtreire igazgatónak a polgári iskolát létesítő bizottság elnökének, nemkülönben dr. Lakatos Frigyes plébánosnak, kik mindketten igaz lelkesedéssel fáradoztak az iskola létesítésén. Ezenél a pontnál a képviselőtestület nem mulasztotta el, hogy igaz megbótránközösségnek ne adjon kifejezést B. és V. című helyilapnak a polgári iskolai bizottság ellen használt gúnyolódó kirohánásai felett. A lap által andóan lekiésnylőleg írt a bizottság működéséről és most mikor az iskola megoyitása kétségtelen, egyszerűen a maga érdekének szeretőn elkönyvelni. A képviselő testület a maga részéről megállapítja, hogy B. és V. eddigi számaiban mindig valamely köztisztviselőben álló egyént tett guoytárgyává összes megjelent hírei amelyekből ugyan édeskeveset közzé, hamisak, egy szoval pletyka lap, amelyekre ilyenformában a községnek szüksége nincs, mi több a község békés társadalmi életére káros hatással van, amiért a képviselőtestület a maga hatáskörében arra fog törekedni, hogy a lap megszűnjön.

A bicsekai polgári iskola i kolában a jelenkezőkés már javában folynak. Különösen a vidékiek mutatnak nagy érdeklődést, amit főleg a jó vasuti összeköttetés magyaráz, a helybeliek jelentkezése július hó 18 és 19-ára van kitűzve s ha a jelek nem csálnak valószínűleg tulzsfuoltság lesz az I. osztályokban.

A háború árnyéka. A gyermekek születésének rohamos apadása sok gondot okoz a jövőbe nézőknek. Fehérvártól a születések száma felére apadt, viszont a halálozások száma megkétszereződött. A falvakban még rosszabb az arány. Polgáridőriől halljuk, hogy ebben a 4000 lakossal bíró nagyközségben ijesztő módon lecsétt születések száma. 1918 első felében 20 gyermek született, akik közül 17 katolikus és 3 református, noha a köztudat szerint Polgárdi túlnyomó részben református község. Bizony a kilátások nagyon szomorúak a magyarság jövődjére.

A terményrekvirálás Fehérváron. Farkas sándor városi tanácsos, a polgármesterhelyettes intézkedésére, ma Kaposvárra utazott, ahol a közlemezési kormánybiztossal fogja megtárgyalni a f. évi terményelvételnek függő kérdéseit. A közlemezési miniszter ma táviratilag közölte a várossal, hogy a Fehérvárról beszoállítandó terménymennyiségek megállapítására f. hó 20-án d. u. 6 órakor fog tárgyalni, felhívja tehát a folgármesterhelyestest, hogy a termelési és szükségleti viszonyokról készített és egyébb vonatkozó adatokkal felszerellett, valamint a rekquirálási előadó kísérelőben okvetlen jelenjen meg a tárgyaláson.

Szappant a termelőknek is. A fehérvári termelők szomorú tapasztalataira, vésőre, amikor, a közlemezési bizottság határozatáról értesültek, hogy szappanjegyet is csak a nemtermelők kaphatnak. A bizottság, ugylátszik, ebből a régi és ma már idejétmúlt elvből indult ki, hogy aki termel, annak disznaja is lehet, akinek disznaja van, zsirja is van, akinek zsirja van, szappant lőzhet. Ez az elv megállhata, ha a termelő nem volna kénytelen a zsiradék minden részét, tehát a bélzsirt is főzésre felhasználni. Továbbá: ha a termelő kaphatna szócát, mint a régi békevilágban és volna elvető zsirja, akkor szappant is főzhetne. Azonban zsiradék és szóda nélkül az egész mesterség: nesze semmi, fogd meg jól. Most aztán a termelőknek nevezett 1-2 hold földbirtokkal rendelkező lakosság keresves panaszsal van eltelve, mikor a jegyosztásnál elutasítják őket, pláne mikor rossz vicceké faragnak rájuk. Nagy a panasz, hogy a mi népünk olyan helyzetbe jutott, amelyben még sohasem volt: megtevesedik. A katonák a fogságból és a harcéről bőven beszélték, szűz hálymban tergeket. Ezt kifizetés nélkül a szomszók vállaira nehezedik az összes külső és belső munka. Egyik gyermek elkappa a másiktól és az 1-2 hold földdel bíró kisbirtokos tetű nagybirtokossá lép elő. Ezen valahogyan segíteni kell. Nem viccel, hanem komoly megfontolással, a mi melegen ajánlunk az ijesztett közlemezési bizottság szives figyelmébe.

Árdrágitók. Zavaros Adár dr. (b. rendőrfőkapitány, mint rendőri büntető bíró ma elítélte: Lenyik Mihályné József u. 26. sz. a., Nagy Józsefné Kecskemét 31. és Mohácsi Istvárné Kecskemét 6. sz. a. lakosokat 80-80 korona pénzbírságra barakkal elkövetett árdrágitásért, Oberling Boldizsárné Széchenyi u. 2. sz. alatti lakost pedig, mert tejet a maximálisnál magasabb áron adott el, 20 kor. pénzbírságra.

Köhögés ellen kitűndő bevált háziser a Störk-pasztyula. Egy doboz ára 150 korona. Kapható Szűts Róbert király téri gyógyszerüzében. — Tégelyben adandó szerekhez tégelyhiány miatt a tégelyeket tessék magukkal hozni.

A rekquirált vörösárz fürdőkályha hengerek pítására igen jóminőségű hadi hengereket azonnal és jutányos áron kaphatok. Soós Sándor vízvezetési vállalkozónál Székesfehérvár, Mador-utca. Telefon 306.

Szerkesztői üzenet.

Kérem azokat az izraelita felebarátainkat, akik engem a *zsidókérdéssel kapcsolatos* cikkeimre vonatkozóan névtelen írásikkal megistizenek: sziveskedjenek az írásukat kevésbé elmasítani, mert néha a becseseikbe olvashatatlanul elmasított szavak kerülnek, pedig én azokat a sorokat nagy élvezettel olvasom, kár ha élvezetemet némileg zavarja az erőszakos írásmásítás révén keletkező olyan fogalomzavar, minő a ma érkezett névtelen leveleikben is előfordul, pl. nem tudom kibetűzni, hogy egyik: pofát vagy pofont, a másik: köteleit vagy köveket irt-e? Ugyanis becseseiket kortörténelmi emlékeként fogom megőrizni és esetleg majd más órámban feltűndözserül olvasgatom. Sikertől megállapítanom hogy a "Görény" álnév alatt levelező ur a multkori levele óta határozottan halad: ma már elég türethető tömönadatokat írt, lassankint majd a jelzők használatában, "bolejón". Ellenben a zsidókérdést továbbra is felszínen tartom szűzelen, méltóztatásnak addig is magyokat nyelni.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy írni s olvasni tudó kisasszonyt a Szűts Róbert gyógyszertárba csomagolónak azonnal felvesznek.

Egy tanuló és egy mindenesiút felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.

Sárgabarackot féléretlett, valamint más gyümölcsöket és főzeleklétet termelői árban bármily mennyiségben megvesz Bogyai, Vörösmarty-tér és Budai sarak.

Mézet minden mennyiségben megvesz, kannát a vevő ad hozzá. Bogyai Vörösmarty tér és Budai-ut sarak.

Kempis Tamás világhírű könyveskéje kapható Horváthné és Rónainé papírkereskedésében. — Ugyanott kapható Szalézi sz. Ferenc *Philothéa*-ja.

Cséplést vállal

egyeség szerint uradalomba ujonnan kijavított gépöpkével, ugyszintén kisebb csépléseket gazdáknál helyben motor gépekkel.

Ugyanitt ujonnan kijavított motor és gúzcséplők eladó.

FEJES BERTALAN
gépgyára. Székesfehérvár,
Deák Ferenc-utca 17.

A piac maximális árak:

A 2400 1918., valamint a 4257 1915. M. E. sz. rendelete alapján a zöldség- és gyümölcsforgalmi intézőbizottság által a 84 1918. lb. sz. hirdetmény 7. bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az alant felsorolt termények helyi árait 1918. július hó 15 től 1918. július hó 31-ig bezárólag következőleg állapítom meg:

	Nagykereskedői ár:	Kicsinybeni ár:
1. Kelkáposzta és fódros kel kg.	K — 70	K — 90
2. Kalerab (tisztítva, csak az u. n. sziv. levelekkal) kg.	K — 70	K — 90
3. Kalerab nyári káposzta kg.	K — 70	K — 90
4. Zöldpaprika (széles és keskeny) csomónként 10 db.	K — 24	K — 24
5. Zöldhagyma felényirta vágott száral kg.	K — 80	K — 80
6. Vöröshagyma (szár-nélkül) kg.	K 1 —	K 1 30
7. Zöld foghagyma (felényire vágott száral) kg.	K 2 —	K 2 70
7. Nagybarana, nyári, fekete és fehér, magyság szerint 1 drb.	K — 4 — 6	K — 6 — 8
8. Laboda és sóska kg.	K — 60	K — 80
9. Spárpa 1 r. kg.	K 2 50	K 3 20
10. Zöldborsó hüvelyes, kg. hüvelynélküli kg.	K 1 30	K 1 50
11. Zöldbab, vajbab, kg.	K —	K 3 20
12. Tök kg.	K 2 —	K 2 40
13. Ugorka kg.	K — 60	K — 80
14. Sárga barack 1 r. kg.	K — 90	K 1 20
15. Nyári veres szilva kg.	K 1 60	K 2 —
16. Kőszméte (egres) 2 r. kg.	K 1 20	K 1 50
17. Ribiszke kg.	K — 80	K 1 —
18. Szamóca, földi éper a) erdei kg.	K 1 30	K 1 60
b) kerti kg.	K 2 20	K 2 60
19. Málna; a) erdei kg.	K 2 40	K 3 —
b) kerti kg.	K 2 60	K 3 20
20. Nyári alma rétesbe való kg.	K 1 50	K 2 —
közönséges kg.	K 2 50	K 3 —
21. Nyári körte kg.	K 1 50	K 1 80
	K 1 20	K 1 50
	K 1 80	K 2 30

Székesfehérvár, 1918. július 16 án.

Élőterjeszti: Kovács Á. Sándor, tanácsnok, közlemezési bizottsági elnök.

Dr. Kerekes J.ajos.